

بازخوانی مواضع الگوی قرن هجدهمی آمریکا

۱۴ شهریور ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۴۴

حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای در دیدار اعضای مجلس خبرگان، سیاست خارجی آمریکایی‌ها را سیاستی استعماری و عقب‌افتاده دانستند که ۲ قرن از دنیا عقب است و سخنان آنها را به ادبیات «لرد کرزن» وزیر امور خارجه انگلیس قرن هجدهم شبیه دانستند.

فارس: مقام معظم رهبری در دیدار روز ۱۲ شهریور خود با اعضای مجلس خبرگان با اشاره به ادبیات نامناسب دولتمردان آمریکایی در قبال جمهوری اسلامی ایران، این مواضع را شبیه ادبیات «لرد کرزن» انگلیسی خواندند. ایشان در بیانات خود تصریح کردند:

«آقایان و خانم‌ها در مجموعه هیئت حاکمه آمریکا مثل انگلیسی‌های قرن نوزدهم حرف می‌زنند؛ یعنی از دنیا و از تاریخ، واقعا دو قرن عقبند! یک جوری حرف می‌زنند که فرض کنید «لرد کرزن» در یک زمانی در خلیج فارس نسبت به ایران یا نسبت به به منطقه حرف می‌زد؛ حرف زد نشان اینجوری است؛ دنیا فرق کرده. امروز ابرقدرت‌ها چنین قدرتی ندارند، چنین توانایی‌ای ندارند، عرضه یک چنین کاری را ندارند؛ بعد هم طرف، جمهوری اسلامی است؛ طرف، فلان کشور عقب‌افتاده فلان قاره نیست که شما هرچه دلتان بخواهد بگویید.»

لرد کرزن کیست؟

لرد کرزن وزیر امور خارجه؛ آخرین نماینده تفکر سنتی سلطه‌گری یا امپراتوری‌گری انگلیس است که دخالت آشکار در امور داخلی ایران داشت و عاقد قرار داد ۱۹۱۹ میلادی است که طرف ایرانی‌اش وثوق‌الدوله بود.

اگر قرارداد ۱۹۱۹ اجرا می‌شد ایران رسماً تحت‌الحمایه انگلیس می‌شد این قرارداد با مخالفت رجال سیاسی و مجلس شورای ملی و علما به خصوص سید حسن مدرس روبه‌رو شد و به نتیجه نرسید.

خبرگزاری فاس در روز ۱۲ شهریور به مناسبت روز مبارزه با استعمار انگلیس به معرفی لرد کرزن پرداخت. مقام معظم رهبری نیز در بیانات دیدار با مجلس خبرگان رهبری به لرد کرزن اشاره کرد و سیاست آمریکا را با سیاست استعماری انگلستان مطابقت داد.

لرد کرز نایب‌السلطنه هندوستان یکی از اولین کسانی به شمار می‌آید که فکر تقسیم ایران را به مناطق نفوذ دو قدرت برای حل قسمتی از اختلافات موجود عنوان کرد.

*توهین وزیر امور خارجه انگلستان به ملت ایران

کرزن در سال ۱۸۹۸ در کتاب خود نوشت: «برتری و تسلط نفوذ روسیه در شمال ایران باید با تفوق و تسلط بریتانیا در جنوب کشور ایران در حال تعادل و توازن باشد. الزامی وجود ندارد که به تقسیم ارضی کشور ایران بین دو قدرت بیاندیشیم و به نظر می‌رسد که هیچکدام از دو قدرت بریتانیا و روسیه تمایلی ندارند تا باری دیگر بر مسئولیت‌های خود بی‌فزایند. اما تقسیم ایران به مناطق نفوذ و کنترل و نظارت بر آن مسئله‌ای است که با وجود چنین ملت وامانده و فرسوده و حکومتی رو به زوال در آینده غیر قابل اجتناب به نظر می‌رسد.»

لرد کرزن همچنین بسختی مدافع آن بود که جنوب ایران بخصوص خلیج فارس بطور مطلق و انحصاراً زیر نفوذ بریتانیا قرار دارد و برای حفظ همین برتری نفوذ و انحصار پیشنهاد می‌کرد تا ایران به دو منطقه نفوذ تقسیم گردد تا مگر از این طریق راه نفوذ روسیه به خلیج فارس و در نتیجه تهدید قدرت و نفوذ انحصاری بریتانیا سد گردد.

لرد کرزن یک سال پس از پایان جنگ جهانی اول (۱۹۱۹) در زمان وزارتش در امور خارجه سیاستی را اجرا کرد که بر اثر آن نزد ایرانیان منفور شد.

در آن تاریخ به اشاره او میان «وثوق‌الدوله» نخست‌وزیر ایران و «سر پرسی کاکس» نماینده دولت بریتانیا پیمانی به امضا رسید که مقامات انگلیسی را ناظر بر سازمانهای ارتشی و دارایی ایران می‌کرد.

تأمل در موارد قرارداد ۱۹۱۹ و اهداف انگلیسی‌ها نشان داد که دولت انگلیس سیطره خود را بر ارتش ایران که از حساسیت ویژه‌ای برخوردار بود، تثبیت کرده است و با ورود مستشاران انگلیسی در سازمان‌های اداری و دولتی ایران، نفوذ خویش را در بخش‌های مختلف رسمیت بخشیده و در عین حال گسترش داد.

از طرف دیگر با صدور کالاهای خود به ایران و گنجاندن فصلی برای تقلیل تعرفه‌های گمرکی، قصد داشت تا علاوه بر دریافت سود کلان از بابت فروش کالاهای صادراتی به ایران، از محل تعرفه‌ها نیز منافع خود را تأمین کند.

خبثت آنها به حدی بود که آذوقه مورد نیاز مردم را خریداری کرده و در انبارهای خود احتکار کرده و با کم شدن مایحتاج زندگی آنان، خواهان مبارزه با قحطی در ایران می‌شدند. این قرارداد به قدری برای دولت انگلیس حیاتی بود که برای انعقاد آن، هزاران

آنها در اولین فرصت «آرمیتاژ اسمیت» کارشناس برجسته امور مالی خود را برای بررسی اوضاع نظامی قاجاریه و ایجاد ارتش واحد و مجهز به ایران فرستادند، اما به دلیل مخالفت های عمومی با اصل قرارداد، موفق به حضور طولانی در ایران نشدند و نقشه های خائنه آنان عملی نشد. برخی از مخالفان داخلی و خارجی قرارداد وثوق الدوله را می توان به شرح زیر دسته بندی نمود: نهضت جنگل، به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی، شیخ محمد خیابانی و قیام دموکرات های تبریز و آیت الله شهید سیدحسن مدرس عنوان کرد مخالفان کسانی بودند که برای آزادی ایران، نجات کشور و مردم از ظلم و جور بیگانگان و حفظ حاکمیت میهن خویش به مخالفت برخاستند. حتی تعدادی از آنها در این راه از جان خود مایه گذاشتند.

احمدشاه قاجار هم دل خوشی از این قرارداد نداشت. به گواهی اسناد تاریخی، نه تنها وثوق الدوله از بی میلی شاه خشمگین شد، بلکه بارها از سوی او توبیخ شد. این موضوع را می توان در اقدام انگلیسی ها بر ضد احمدشاه دریافت. آنها وقتی از ناامیدی و ناتوانی خود در مقابل مخالفت های سرسختانه شاه با قرارداد، اطمینان پیدا کردند و از تحقق نیافتن اهدافشان ناامید شدند، برای خلع شاه قاجار از سلطنت، به دسیسه پرداختند. آنان بی شرمی را به جایی رساندند که گفتند: «حکومت ایران معنایی جز تبعیت از سیاست انگلیس و تسلیم شدن بی چون و چرا به این سیاست» ندارد.

جورج کرزن پس از پنج سال خدمت در پست وزارت امور خارجه سرانجام در بیستم مارس ۱۹۲۵ بر اثر بیماری در ۶۶ سالگی درگذشت.

لرد کرزن با تکیه بر دیدگاه امپریالیستی و نژادپرستانه خود معتقد بود که خدای جنگ ها بار دیگر امپراتوری بریتانیا را به عنوان ابراز مشیت الهی برگزیده بود. وی طبقات برگزیده انگلیس را ابزار اراده الهی برای هدایت بشریت معرفی می کرد و معتقد بود که «امپراتوری داری» توام با مسئولیت های دینی در قبال اقوام زیر دست تداوم خواهد یافت.

اما آنچه لرد کرزن وزیر امور خارجه دولت استعمارگر انگلستان که قرارداد ۱۹۱۹ را با ایران بست، جمله معروفی دارد: «من حتی ۵ دقیقه هم صرف آن نمی کنم که بپرسم آیا ما محبوب مردم هستیم یا نه! پاسخ با جوهر قرمز بر روی نقشه جهان نوشته می شود».

منبع: فارس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۱۴۵۵/بازخوانی-مواضع-الگوی-مواضع-بازخوانی-۳۱۴۵۵>